

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къидэкы

№ 75 (21804)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭЛЫЛЪФЭГЬУМ и 27-рэ

ОСЭ ГЭНЭФАГЬЭ ИИЭП

къыхэтутыгъэхэр ыкчи
нэмэгдэхэр
тисайт ижүүгөтөштых

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

МэщбэшІэ Исхъакъ тын лъапІэ къифа- гъэшъошагъ

УФ-м и Президент иунашьоккэ «Урысъем йофшэнүмкэ и Лысьхъужъ» зыфиорэ щитхъуцлэр тхаклоу, Урысъе общественнэ организациеу «УФ-м итхаклохэм я Союз» и Адыгэ шьольыр къутамэ иправление итхъаматэу МэщбэшІэ Исхъакъ къифагъэшъошагъ.

Адыгейим, Къэбертэе-Бэлькъарым, Къэрэшэе-Щерджэссым янароднэ тхаклоу МэщбэшІэ Исхъакъ УФ-м и Президент къифигъэшшошгэ щитхъуцлэмкэ АР-м и Лысьхъхэу Къумпъил Мурат къифэгушуагъ.

— Къэралыгъом ыкчи цыфхэм апашихъэккэ йофшэн гъэхъэгъэшко зилемхэр арых Урысъем йофшэнүмкэ и Лысьхъужъ щитхъуцлэр къизфагъэшъуашхэрэр. Тикъэралыгъо ицыф лъялжыгъэхэр ялтиратурэн къэн хэхъоныгъэхэр ышынхэм, лъялжыгъэхэр гъэптигъэшнэм Исхъакъ Шумах ыкъом илахьшко зэрэхэлжим мы тыныр ишыхъат, — къытуагъ Къумпъил Мурат.

Сэнаушыгъэшко хэлъымкэ, илитетурнэ творчествэккэ ыкчи общественнэ йофшэнүшко ыгъэцаклэрэмкэ МэщбэшІэ Исхъакъ тиеспублике ыцлэхъягуу.

Джащ фэдэу мы щитхъуцлэр къалэжыгъ къултурэмкэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Евгений Вахтанговын ыцлэхъягуу» иартистэу Василий Лановоим, Приморскэ краим йофшэнүшко ыгъэцаклэрэмкэ Сергей Антоновым, нэмэгдэх.

ЙофшІэн зэфыщытыкІэхэр агъэптигъэштых

Адыгэ Республикэм и Лысьхъхэу Къумпъил Мурат Стамбул игубернатор игуадзэу Исмахиль Гюльтекин зэдэгүүшгээгэу дырилагъ.

Аш хээжьагъэх Урысъе Федерацием Сатыумкэ илъыклоу Тыркуем щылэ Айдар Гашигулиныр, АР-м и Лысьхъхэу министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэу Тхаклуушина Мурат, инвестиционнэ политикэмкэ Адыгейим и Лысьхъхэу илэптигъэшно Петр Гарнага, Тыркуем щылэхэ Кавказ сообществэхэм я Федерации ипащэхэр.

Исмахиль Гюльтекин зэдэгүүшгэум пэублэ илъыклоу къышылышэ, Адыгейим и Лысьхъхэу, республикэм илъыклохэм шүүфэс гүшгэхэмкэ закынтигъэзэг. Лынькъохэм язэхъынгъэ, язэфыщытыкІэхэр гъэптигъэшнэм, джащ фэдэу къалэм ишылаклэр чёркес диаспорэр зэрифэшшуашуу къызэрхэлжэхэр мэхъянэшко зэрэлэр хигъэунэфыкыгъ.

— Опытэу, шэнынгъэу тэклэлтымкэ тэзэхъожыным, гумэкыгъоху щылэхэм альэнкъохэм унэшо гъэнэфагъэхэр зэдэтшынхэм мэхъянэшко ил, тирегонхэм хэхъоныгъэшхэр ашынхэм ар фэгоришшэйт. Мыш фэдэу екъолаклэр тицфхэмкэ федэшт, тиркуе-урысъе зэфыщытыкІэхэр гъэптигъэшнэмкэ йофшоху ётхыжъагъэхэм ар апьдзагъэхъу, — къытуагъ Исмахиль Гюльтекин.

Адыгейим и Лысьхъхэу гүшгээр зештэм, дахэу къалэгъохыгъэхэе бысмынхэм «тхьашуугээпсэу» ариуагъ, программэу айнэфагъэм экономикэм, культурэм, гъэсэнгъээм ыкчи нэмэгдэх эхэм афытгээпсихъагъэхэе йофтхъабзэхэр къызэрэхэлжэхэр таатыгъ. Ахэм яшылаклэр тэтым зыки текъирэп. Тизэхъынгъэ, зэгүрүоногъэу тазыфагу илъыр гъэптигъэшнэмкэ Адыгэ диаспорэм мэхъянэшко ил, — къытуагъ Къумпъил Мурат.

Культурэм зеклонимрэ я Ильес Урысъем Тыркуемрэ зэрээдыхажаунэфыкырэм шогъэшко къызэртигъэр АР-м и Лысьхъхэу къихигъэшгэ. Культурэм зэтизэхъынгъэ гъэптигъэшнэм фытэгъэпсихъагъээ программэ республикэм къыгъэхъазырыгъ. Тиансамблэ цэргийхээ «Налмэсиймрэ» «Истламыемрэ» къалэу Стамбул концертшо къышатыгъ.

пхыныгъэ пытэ дытийэмэ тшоигъу. Ашкэ тэзээзыхын зыльэкыыштыр маклэп, аш хэхэ Тыркуем ис адыгэ диаспорэ иныр. Тильэпкъэгъухэм дэгэу шүукызэрафыщытымкэ тышүүфэраз. Чёркесхэр бэу зыщыпсэхүэрэ чынхэм таатыгъ, тиунэ тисым фэдэу къытшыгъу. Ахэм яшылаклэр тэтым зыки текъирэп. Тизэхъынгъэ, зэгүрүоногъэу тазыфагу илъыр гъэптигъэшнэмкэ Адыгэ диаспорэм мэхъянэшко ил, — къытуагъ Къумпъил Мурат.

Лынькъохэм язэфыщытыкІэхэр гъэптигъэшнэмкэ культурнэ ыкчи общественнэ амалхэу щылэхэр гъэфедэгъэнхэм мэхъянэшко зэрэлэр губернаторым игуадзэ къытуагъ. Аш къызэрхэгъэшгээмкэ, культурэм зеклонимрэ я Ильес Къыдыхэлжэхъаагъуу Москва Ѣзызахшэгээ фестивалын Стамбул илъыклохэр хэлэжжэхъэ. Культурнэ зэхъожынымкэ мыш фэдэу екъолаклэр Мыеекуупэрэ Стамбулрэ зэдагьэфедэнэу предложение къыхыгъ.

Мы гүхэльим АР-м и Лысьхъхэу дыригъэштагъ, аш фэдэ зэзэгынгъэ Дюзджэ зэрэдашыгъэр хигъэунэфыкыгъ. Аш къыдыхэлжэхъаагъуу мы къалэм дэт университетын ныбжыкхэм я фестиваль Ѣыклошт. Адыгэ культурэм и Дунэе фестивалэу Мыеекуупэ Ѣзызахшээрэм Стамбул итврческа купхэр хэлэжжэнхэу Къумпъил Мурат къыригъэблэгъяагъ.

Йофшэн ыкчи гуманитар зэпхынгъэм хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ лынькъохэм ишуагъэ аригъэхын зэрэфхэзэйзирэй Айдар Гашигулиным къытуагъ. Аш къызэрхэгъэшгээмкэ, Урысъем ицыф лъялжыгъэхэр, Темир Кавказым исхэм я культуурэ Тыркуем Ѣыпсэхүэрэм нахь ашохгэшгэйон мэхъу зэпти. Аш ишыхъат ильес къэс Стамбул Ѣзызахшээрэ Кавказ къашъом ифестиваль.

Джащ фэдэу туризмэх хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ амалхэу щылэхэм пащэхэр атегушыгъаагъ. Зеклон турхэм язэхэшэн фытэгъэпсихъагъэхэр зэдашынхэмкэ Адыгейимрэ Стамбулрэ якомпаниехэм илэптигъэр афэхүнхэм зэрэфхэзэйзирэй пащэхэм къыхагъэшгэ. Зэдэгүүшгээгэу илъэхъан лынькъохэм илъыклохэм къыфекуагъэхъ, урысъе-түркэ зэфыщытыкІэхэм, къэралыгъуутыгъ ялаачхэм йофшэнүшко зэдагьэцаклэрэм шуагъэу къатырэ къызфагъэфедээ, язэхъынгъэ агъэптигъен фое.

Адыгэ Республикэм и Лысьхъхэу ипресс-къулыкъу.

Адыгейм и Лышъхэ Урысые Федерацием и Генеральнэ консулэу Стамбул щыІэм ІукІагъ

**Адыгейм и Лышъхэу Күумпил
Мурат Урысыем и Генеральнэ консулэу Стамбул щыІэм Андрей Подъельшевым тигъусај lyklagъ.**

Зэдэгүүщүэхэм ахэлжьагъэх Урысые Федерацием сатыумкэ и Лыклоу Тыркуем щыІэ Айдар Гашигуллиныр, Адыгэ Республиком и Лышъхээр Адыгэ Республиком иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации илашэу Тхъаклынэ Мурат, Адыгэ Республиком ивице-премьерэ Сапый Вячеслав, Адыгэ Республиком и Лышъхэ инвестционнэ политикэмкэ илэптигъю Петр Гарнага, Тыркуем кавказ обществэхэмкэ ифедрациие КАФФЕД-м илашэхэр.

Урысыем Тыркуем язэфыщтыкэхэр нахьышу шыгъэнхэм тэгээпсихъэгъэ юфыгъохэм атгүүщүагъэх. Генеральнэ консулум зэрэхигъэунэфыкыгъэмкэ, бэшагъэ къэралыгъуитум дипломатическэ зэфыщтыкіэхэр зызэдьригъэхэр, Урысые Федерацием и Генеральнэ консульствэу Стамбул щыІэм ильэсийбэрэ Урысыем ипосольствэ чэтигъ. Зэлукэйм хэлэжьагъэхэр Урысыем и Лыклохэм ягалереу Урысые Федерацием илэптигъю Тыркуем щыІэгъэ Андрей Карловым имижъобгу зытетым рикуягъэх.

«Непэ Урысыем Тыркуем язэфыщтыкэхэр нахьышу шыгъэнхэм яшыпкъяу акуячэ

рахьылгэ. Мы аужыре лъеханым Урысыем ишьольыр зэфешхъафхэм, Тыркуем ябизнесменхэр зэлтыгъэснинхэмкэ нахь загъечаны зэрэхугъэр къельягъ. Зэпхынгъэхэм язегъэушомбгүн детэгъаштэ, зэдэгүүщүэхэм тахэлжэньенуу тыхазыр. Мы лъэныкъомкэ организациеу КАФФЕД-р Адыгейм илэптигъушу

къыфэхун ыльэкыщ», — хигъеунэфыкыгъ Генеральнэ консулум.

Республикэм ынаэ къызэрэтигъетэрэм фэш Генеральнэ консулум зэрэфэрээр Адыгейм и Лышъхэ риуягъ, Тыркуем щальэгъуяхэм, зэлукэгъухэу адирягъэхэм афгэхэгъыгъэу кыфилота.

Күумпил Мурат зэрэхигъеунэфыкыгъэмкэ, хэгъэгүйтум язэдэлжэньенгъэ нахь зырагъэушомбгүн ашлонгъу, Адыгейми хэхъонгъэ ышынымкэ джашигъум амалыкіэхэр иштых. Гүшүэм пае, Тыркуем ибизнесменхэм зэзэгынгъякэхэр задишхэкэ, Адыгейм экспортимкэ амалхэу илэхэм заригъэушомбгүн ыльэкыщ. Лъепкэ проектхэмрэ Урысыем и Президент ижъонигъокэ унашьорэ ягъэцэктэнкэ ар лъебекъушу хүүтэгъэ.

«Лъэныкъо пстэумки тизэдэлжээнигъэ зедгээушомбгүнумкэ непэ амалхэр тиэх. Лъепкэ зэгүрьоногъэм игъээтиэн тегъэпсихъагъэхээ проектхэмкэ, бизнесим ыльэныкъокэ зэзэгынгъэхэр адэшыгъэнхэмкэ адыгэхэу мыш щыпсэхэрээр илэптигъушу кытфэхүнхэ альэкыщ. Тарихь чыгужым — Адыгейм ахэм зэдэлжээнэгъэ кыдыряя, Урысыем Тыркуем язэпхынгъэхэм зарагъэушомбгүн ашлонгъу», — хигъеунэфыкыгъ Күумпил Мурат.

2019-рэ ильэсир культурэмрэ туризмэрэ Ильесэу Урысыем Тыркуем зэрэшгээнэфагъэм ельтигъэукультурэмрэ гэсэнгъэрээр яхыгъэхээ проектхэм, гуманитарнэ проектхэм яхыгъэхэн мэхъянэхшо зэрэлзэдэгүүщүхэм щахагъеунэфыкыгъ.

Адыгэ Республиком и Лышъхээ имэфэк

инвестционнэ проектышхохэмкэ шапхэу щыІэхэм яхылгагъ, «Унагъом, ным, тым, кэлэцыклюхэм якъеухумэн ехылгагъ», «Мээхэм яхыгъэ зэфышытыкэ заулэр гъэтэрэзигъэнхэм яхылгагъ», «Урысые Федерацием щыпсэурэ лъепкхэм якултурэ къэнхэу (тарихьимрэ культурэмрэ ясаугъэтхэу) Адыгэ Республиком итхэм якъеухумэнкэ, ягъэфедэнкэ иофыгъо заулэ зэшохыгъэнхэм яхылгагъ» зыфиохэрээм зэхъокынгъэхэр афэшыгъэнхэм афэгъэхыгъэм» апэрэу ахэпльэгъэныр ыкыл нэмийк иофыгъохэр.

Жуковском иурам тет унэу N 22-рэ хэт Залышху зэхэсигъохэр ёнчилжээнийн 10.00-м аш иофшэн щыригъэжьэшт.

**Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ**

Депутатхэм апай

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 37-рэ зэхэсигъо мэлъыльфэгъум и 30-м щыІэшт.

Зэхэсигъом зыщахэлэхэхэм хэбзэуконохыгъэхэм афэгъэхыгъэ протоколхэр зэхэзгэйгъуцон фитхэм яхылгагъ, зыфиорэм зэхъокынгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъэм» ятонэрэу хэппэлгээнээр; законопроектхэу «Чыгу яххэхэм ягъунапкъэхэм ягъэнэфэнкэ кадастре иофшэнхэм аханхыбэ дэдэмки уасэу алтатын алтэгъыштим яхылгагъ», «Адыгэ Республиком и Законхэу «Адыгэ Республиком и Лышъхэ яхылгагъ», «2017 – 2019-рэ ильэсхэм Адыгэ Республиком икъэралыгъо мыльку приватизация зэрашыщ программэм яхылгагъ», «Аукционхэр зэхамыщхэу, бэджэндэу чыгу яххэхэм зафыратырэ, социальнэ-культурэ, коммуналнэ мэхъянэ зинэ псэуальхэмкэ, яхылгагъэм истатья заулэмэ къащыдэ-

Мэлъыльфэгъум и 27-рэ — Урысые парламентаризмэм и Маф

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республиком имуниципальнэ образованиехэм ялъыкло къулыкъухэм ядепутатхэу лъытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!

Урысые парламентаризмэм и Мафэ фэш тышыуфэгушо!

Урысыем хэхъонгъэ ышынымкэ мэхъянэхшо зиэхэм парламентаризмэр ащиш. Хэбзэихъухъэхэм шуагъэ кытэу юф зэршэлэрээр ари шэпхэ-правовой лъэпсэ дэгъу зыкытигъиэр. Аш амал кытэты социальнэ-экономикэ зэхъокынгъэхэр тшынхэу, къэралыгъо суверенитетр дгээптиэнэу.

Хэбзэихъухъанымкэ опытэу, хабзэу щыІэхэр политикэ куачэхэр зэгүрьонхэмкэ, тикъэралыгъо нахь зэтэгэпсихъагъэ хүнүүм, цыфхэм щыІэкэпсэуке зыкъегъэлтэгъэнхэм атгэгэпсихъагъэ унэшо тэрэзхэм яштэнкэ сидигүү лъэпсэшоу зэрэштиштхэм тицыхэ тель.

Республикэм ипарламентариемхэм псауныгъэ пытэ ялэнэу, Адыгейми, Урысыеми апае юфышоу рагыжъэхэрэм гъэхъагъэхэр ащашынэу тафэлъало!

**Адыгэ Республиком и Лышъхэу
Къумпил Мурат
Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ**

Мэлъыльфэгъум и 28-рэ — Пасхэ лъаплэм имэфэк

Адыгэ Республиком ис чыристанхэу лъытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!
Тичынгэгъу лъаплэм!

Пасхэ лъаплэм имэфэк фэш тышыуфэгушо!

Пасхэм чыристанхэр зэкэ зэкьеу-гээцох, цыфхэр щыІэнэгъэм фэгъэблых, шүр эм зэрэтеклорэр къихэцхи, цыфыгъэ шэпхэ лъагэхэм — шулъэгъум, шошхууныгъэ пытэ ялэнэм, тхъамыкхэмэрэ сымаджэхэмэрэ юлэгъэ арагъэхъотынэм, агуул нэхъяа щытынхэм къафэджэ.

Мы мэфэк нэфыр щыІэнэгъэм, гээцэхъынгъэм ягушуягъо итамыгъэ щыт, шүр, зэфагъэр ыкыл мамырныгъэр ренэу зэрэтеклорхэм яхыгъэ шошхууныгъэр егъэпти.

Пасхэ мэфэким чыристанхэм псауныгъэ пытэ, щыІэхэ-псэуке дэгъу ялэнэу, шүм щымыкхэмэрэ, мамырэу псаунхэу, Адыгейимрэ Урысыем Тхъаматэу апае яофтшэн гъэхъэгъэшхохэр щашынэу тафэлъало!

**Адыгэ Республиком и Лышъхэу
Къумпил Мурат
Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ**

Дюздже дэс адыгэхэм рагъэблэгъагъ

Адыгэим иллыкло купэу Адыгэ Республикаем и Лышхъэу Къумпыл Мурат зипащэр Дюздже щизэхэшгээ Адыгэ Хасэм хэтхэм алыклагъ.

Мы хасэм нэбгырэ мин 40-м нэс хэхьэ. Тыркуем ит къоджэ заулэмэ адигэхэр зэхэубытагъяа ашээсэух. Адыгэим и Лышхъэу Къумпыл Мурат арийгээ ашылагъ.

Къоджэдэсхэм къэралыгъуяа тутуяа язэхъыныгъэ зырагъэушьом-бгүүнимкээ амалхэу щиэхэр, тарихъ чыгужжым псеуклээ илпээр зэрагъашээ ашоигыуяа.

Адыгэим и Лышхъэу зэлуклээм хэлажьэхэр шүүфэс къарихи, лъэпкэ хабзэхэр къызерахуумэхэрэм фэшээ зэрафэрэзэр ариуяагъ. Къумпыл Мурат нахыжжэм ажэлтырыхъээз алэз үбытыгъ.

Адэжэ къызэрэкъуяагъэхэм фэшээ Адыгэ Хасэмэр къуаджэхэмэр япащхэм Къумпыл Мурат «тхаяуягъэсэу» къырауяагъ, Адыгэим и Лышхъэу республикэм ихэбээ къулыкъухэм япащхэмэр зэраукалагъэхэм мэханэшго зэрийэр, тарихъ чыгужжым къызэрэфэзэшхэрээр къыхагъэшгээ.

«Фабэу шүүкызыэрэтпэгъокыгъэм фэшээ тышыуфэрэз. Иэкыб къэралыгъохэм ашыпсэухэрэ адигэхэм ялъэпкэ күлчуре, яныдэльфыбээ зэрагъэльяап!эрээр гушуяагъу щыт. Лъэпкын къырыкъуяагъэм шүүзэргэгумэхкырээр тигуап, ашкээ ишыккээгээ иэпилэгъуяагъ щодогъэгъотыщ. Тыркуем, аш ишьолтырхэм яхбээ къулыкъухэм ялтихохэм, провинцие Дюздже игубернатор, къалэм имэр зэдэгүүшгээгүхэр задэтэшихэм, а тофыгъохэм татагуяагъ. Тирспубликэ лъэнкыуяабхэхэмкээ Тыркуем зэдэлэжъэнгъэ дырилэ, гуманитар, экономикэ проектхэр пхырищихэ шлоигъу. Адыгхэу мыш щыпсэухэрэми иэпилэгъуяагъ юнфыкыгъ, — хигъэунфыкыгъ Къумпыл Мурат.

Тыркуем щыпсэухэрэ адигэхэм тарихъ чыгужжым исхэ

ялъэпкъэгъухэм зэхъыныгъэ пытэ адигяяа ашоигыу. Джары зэлуклээм илпэхъан ахэр Адыгэим щиэккээ-псэуклээ ильям, республикэм хэхъоныгъэ ёшынымкээ амалхэу щиэхэм, иэкыб къэралыгъохэм арьсхэе тильэпкъэгъухэм иэпилэгъуяагъ зэрафэхъухэрэ программхэм, тарихъ чыгужжым къызэгъээжжынэу изыхъуяагъэхэм нэмыкль щиаклээм хэгээгъээзэгъэнхэмкээ иэпилэгъуяагъу къаратырэм къызыккэялчагъэхэр. Ильээси 10 хувьээ тирспубликэ къэралыгъо программаа щыпхырашырэм тетээ Адыгэ Республикаем ихэбээ къулыкъухэм тофтыхэбээ зэфэшхъяафхэр зэрхээх.

Тыркуем щыпсэухэрэ адигэхэм ныдэлэльфыбээр зэрагъэшэндээным пае методическэ иэпилэгъуяагъуяа тхыльхэмэр аратыгъэх.

Адыгабзэр дунэе интернет-проекту «Book2» зыфиорэм зэрэхагъэхъяагъэм иэкыб къэралыгъохэм ашыпсэухэрэ адигэхэм яныдэлъфыбээр зэрагъэшэнэу амал аригъэгъотыгъ. Республика гээзетэу «Адыгэ мацэм» къызыхаутхэрэ статьяхэм ашыщхэр тыркубзээ иштээжжээ аш исайт къехъэх, журналау «Зэкъошнигъэм» адь-хэтхэм джыри зэ къауяагъ. Адыгэим иллыкло куп Тыркуем къызэрэхъяагъами ар къеушыхъаты.

«Адыгэ лээжүйбэ мыш къызэрэхъуягъэм емылтыгъеу Адыгэир тэркээ тарихъ чыгужжьеу сидигуу щытыщт. Тльапсэ джащ къызэрэхъяагъэрэ зыкы дьэгъупшэрэп, лъэпкэ культуэрэ, бзэр, шэн-хабзэхэр къэтэхъумэх. Лытэнэгъэ зыфэтшырэ Мурат Къэралый ыкъор, къызэрэдебгъаштэрэм фэши тхаяуягъэсэу. Непэрэ тизэлуклээ зэхъыныгъэ тазыфагу зэрилтийр дэгъоу къеушыхъаты. Тарихъ чыгужжым зэхъыныгъеу дытийэр аш нахь зэригъэптийтими тицхээ тель», — къыуяагъ Кавказ хасэхэм яфедерации итхаматэу Йылдыз Шекерджи.

Къоджэдэсхэм Адыгэим иллыкло куп хэтхэм ялъэпкэ ишшахэхэрэ, общественнэ тофшэнхэмкээ гъэхъяагъэхуя ялхэмэрэ къараъэлэгъуяагъ. Республикаем и Лышхъэу къуаджэу Хаккимзье зэкком, адигэм и Унэрашагъ. Къумпыл Мурат къуаджэу Максудий чинарэу щигэтийсъяагъэр къоджэдэсхэм тарихъ чыгужжым зэрэхъяагъэм итамыгъеу щытыщт.

«Яшэнэгъи, яамали Адыгэир хэхэсхэм ятхыгъэхэр къыдахъэх, адигабзээ и эзхажхэрэ радиокъэтынхэм иэкыб къэралыгъохэм арьсхэри ядэунхэ альэкы. Къэралыгъо телерадиокомпание «Адыгэим» тильэпкъэгъухэм яхыилэгъэ фильмхэр зэхигъэуяагъ. Урыснэмэр Адыгэимэр яштихуу зытотэхэрэ къэбархэр, Адыгэим илекло лъяа хэхэхэм, инвестиционнэ проектхэм афэгъэхыгъэ къэбархэр общественнэ организацихэм альягъээсэх.

Иэкыб къэралыгъохэм арьсхэхэм зэрафэгумэхкырэм пае Къумпыл Мурат зэрэфэрэзхэр Дюздже щизэхэшгээ Адыгэ Хасэм

Адыгэ Республикаем и Лышхъэу ипрес-къулыкъу
Сурэтхэр А. Гусевым тырихъигъэх.

Адыгейм илъыкло куп бизнес-форумым хэлэжьагь

Адыгейм илъыкло купэу Адыгэ Республиком и Лышхэу Къумпыл Мурат зипашэр тыгъуасэ бизнес-форумэу Стамбул щыкыагъэм хэлэжьагь. Тыркуем 19кыб экономикэ зэпхыныгъэхэмкэ и Комитет ар щыкыагь.

Адыгейм ипашхээм республикэм инвестционнэ, икономикэ амалхэм форумым хэлажьэхэр нэйусэ афашыгъэх.

Тыркуе-Урысые деловой советын управление хэтэу, Урысые Федерацием ЮФО-мкэ иделовой комитет итхаматэу Дженгиз Гюль, Адыгэ Республиком и Лышхэу Къумпыл Мурат, Урысые Федерацием сатыумкэ и Лыклоу Тыркуем щыя Айдар Гашигуллиним Адыгейимрэ Тыркуемрэ ябзнес-сообществэ илъыклохэм шүфэс къараахыгь.

Дженгиз Гюль форумыр къыззэуихызэ зэрэхигъэунэфыкыгъэмкэ, Тыркуем экономикэ зэдэлэжьэнэгъэ зыдирилэхэгъэ Урысые ахэхьэ.

«Хэгъэгүйтум экономикэ зэпхыныгъэу зэдиряял изегъэшүүмбүн тисообществэ илахь хишыхан фаеу сэлльтээ. Адыгейм инвестициехэмкэ амалэу илэхэр инвесторхэм къызфагъэхэдэхэнхэу сүкъяджэ. Мы шью-

гъэунэфыкыгь Дженгиз Гюль.

Урысые Федерацием сатыумкэ и Лыклоу Тыркуем щыя Адыгейимрэ Тыркуемрэ язэдэлжьэнэгъэ лъэнныкъуабэмкэ илъягъеклутэ зэршоингъор зэри-

Федерацием ипосольствэу, Урысые Федерацием сатыумкэ ипосольствэу Тыркуем щыяхэм, Тыркуе-Урысые деловой советын зэраффэрэзэр Адыгейим и Лышхэу ариуагь. Къумпыл

зэрэцгэсэухэрэр. Мыщкэ амалшыуухэу тиэхэр зэкэ непэ дгъэфедэнхэ фае. Экономикэм, гъэсэнгъэм, культурэм альзныкъокэ ыпекэ зэдэтшыгъагъэхэ зээгъынгъэхэм япшалъя лыдгъэклутэ, тизэдэлжьэнэгъэ зедгъэущомбгы тшоигыу», — къылуагь Къумпыл Мурат.

Адыгэ Республиком и Лышхэу зэрэхигъэунэфыкыгъэмкэ, лъэнныкъуитуми язэпхыныгъэ нахузыраагъушомбгын алъенкыщ. Республиком имэкумш, туризмэм, псаунигъэм икъеухумэн фэгъээзгэ лъэнныкъом инвестициехэр къазыхальхэхэмкэ амалэу илэхэм къахэхьошт.

Унэхэр зыщаагъэпсыщхэ инвестционнэ площадкэхэр къаритынхэм, промышленностын, туризмэм, мэкью-мэшчим алъенкъокэ проектхэр пхырышгъэнхэм Адыгейр афэхъазыр. Инвесторхэмкэ наху къякунэу альытагъэр парк шольтырхэр ары. Непэкэ индустримальнэ паркишрэ зы турист-рекреационнэ паркэ ёшь.

Адыгейим ихэбэз къулыкъухэм ахэм афэдэ проектхэм япхыгъэ фэло-фашхэхэр зы чыпэ щизэхашэнхэм анаэ тырагъетэ, хэбзэлаххэмкэ фэгъэктотныгъэхэр афашых, чыгу яаххэр къафыхагъэхийх. Чыпэ предпринимчэхэм япродукции 19кыб къэралыгъохэм ябэдзэрхэм ашыгъэхэгъэнхэмкэ Адыгейим амалшоххэр илэх.

Инвестициехэмкэ республикэм амалэу илэхэм наху

икъо нэйусэ зафашынным пае форумым хэлажьэхэр Адыгейим фэгъэхыгъэ фильме къафагъэлэхэуагь.

Тыркуе-Урысые деловой советын илъыклохэм къэралыгъуитум язэдэлжьэнэгъэ зырагъушомбгынмкэ предложениехэу къафыгъэхэр ашлогъэшгэхонигъэх. Адыгейим илъыкло куп хэтхэм Тыркуем ибизнесменхэм яупчэхэм джэуап къаратыжыгь. ООО-у «Красногвардейск щэ заводыр» тыркуе компанииу «Иннова Беддинг» зифилорэмрэ йоф зэрээдашэштэхэмкэ зээгъынгъэ зэдэшыгь. Адыгейим изавод къыщадагъэхэр гъэшхэхэхэр Тыркуем щыгъэхэгъэнхэу лъэнныкъохэр зээгъыгъэх.

Мазэ зытешлэхэе апэрэ продукциер Тыркуем къащэнэу рахтухьагь. Адыгейимрэ Тыркуемрэ япредпринимчэхэм язэпхыныгъэ экономикэм иотраслэ зэфэшхэхэм ашагъэптиэ зэршоингъор къафыгь. Сатыум, экономикэм, инвестициехэм алъенкъокэ хэгъэгүйтум наху зызэргэхчанырэр бизнессообществэм игуапэ хуугъэ.

«Лъэнныкъо постумки республикэм хэхъонигъэ едгъэшын тыгу хэль. Тыркуем зэдэлжьэнэгъэу дытилэм зызедгъэущомбгыкэ, пшэрыльхэу зыфэдгъэуцжыгъэхэр лъэнныкъуабэкэ гъэцэклэхэхъуагь Къумпыл Мурат.

Адыгэ Республиком и Лышхэу пресс-къулыкъу

гъапэр къыуагь. «Тихэгъэгүусэнгъэ зидырихэм Тыркуер зэу ашыгь. Адыгейим Тыркуем зээгъынгъакхээр дишыхэ зэршоингъом тэри детэгъаштэ», — мыш фэдэ гүшгэхэмкэ Айдар Гашигуллиним форумым хэлажьэхэрэз зафигъэзагь.

Республикэм анаэ къызэрэтырагъетырэм фэшл Урысые

Мурат зэрэхигъэунэфыкыгъэмкэ, непэрэ зэлукэгъур бизнэсийм, гъэсэнгъэм, социальнэ, экономикэм, культурэ зэпхыныгъэхэр афашых, чыгу яаххэр къафыхагъэхийх. Чыпэ предпринимчэхэм япродукции 19кыб къэралыгъохэм ябэдзэрхэм ашыгъэхэгъэнхэмкэ Адыгейим амалшоххэр илэх.

«Тыркуемрэ тэрирэ тарихь, гуманитар, социальнэ-экономикэм хуугъэ-шэгъабэмэ тиэрэлхэгъэхэр бэ хуухэу мыш

Мыхэр о уицЫфых, Адыгеир!

Адыгэ лъэпкыым ыкъо клаcэу Хахъурэтэ Шыхъанчэрий

Ильэпкы шур филэжынэу, шхъафитныгъэ башм зыкыригъэтийнэу, шункэу, кинэу, хазабэу зыхэтыр цыф цыккум шхъэрихынэу мы чын кытхъогъагь революционер-большевикэу, Адыгэ автоном хэкум игэпсаклоу ыкли ипещагъэу Хахъурэтэ Шыхъанчэрие Умарэ ыкъор.

хэр апэрагь. Зыфеджэгъэ лээн юфыр дэгью кыы-лэхъэгъагъэм, аш нахь юфышхуагь лъэпкыр къеп-пэтинышь, къебгъэущи-нышь, Хэгъегум щыхъурэ-щышэрэм щыщ пшыныр, революцием игъогу тепщэныр.

Хахъурэтэ Шыхъанчэрие зэпхыныгъэ пытэ большевикхэм адьрилагь, политичэки литератураэри ахэм кыылаклагъахъэштыгь, иамал кызызэрихъэу, фельдшерэу юф ышээз, еджэко ныбжыкхэм ыкли лэхъакохэм шхъафитныгъэ зыкырифалэтийнкэло юф адишшэштыгь.

1908-рэ ильэсийн Хахъурэтэ ифэтэрийн къалтыхъугь, литератүре хуущэри кыргызъотагь. Революции юфшэнышхом ар зэрэхэшагъэм уеджэндэшыжынэу щитыгъэп, Кубанска хэкумкэ генерал-лейтенантэ Бабич унашьо еши Хахъурэтэ юфшланэм үгъэкигъэнэу, тунчныгъэр зэшшэригъакьоу, зэрар къэзыхъэу алтыгатагь ыкли Кубанска

Хахъуратэр зыкли иеплъыккэхэм аткыыгъэп, izaэштыгь ыкли цыфхэм цыкы-цыкылоу хуурэр агуригъащтыгь.

1920-рэ ильэсийн Хахъурэтэ Шыхъанчэрие апэрэхэм ашыщу Апэрэ Шыудзэм хэхьагь, дээклолхэр политическе юфшэнэм зэрэхшэштхэм ынаал тетигь.

Кубань Совет хабзэр щагъэ-уцугъагь. Хэбзаклэм щызэнгъэр зыпкь игъэуцожыгъэнэмкэ юфышхо ышшэштыгь. 1921-рэ ильэсийн Кубань-Черноморскэ хэку комитетын и РКП(б) Горскэ исполкомын ильэу кыфишэцклагь, Хахъуратэр исполкомын хагъэвагь. Лъэпогу-бер кызызэринэкызыз, Горскэ исполкому Хахъуратэр зипашэм адьгэхэм Совет хабзэр зыфдэр ягъэшшэштынкэло юфышхо зэшшуухы. Зэпуу, зэпчи имылэу ар лэжээкло цыф зэхэхэпэшхохэм кыацгыщыгъэ, ежь ипсэемыблэжыгъэкэ ахэр кызыфшишнхэр фэукючы, адьгэ лъэпкыым апэрэу къэралыгто гъэпсакло илэ хуунымкэ ар зышхъасыжыгъэп. Хахъуратэр цыф зэфэ үшэу, акын-

ствэмрэ Ш. Хахъуратэм иофшагъэ осэшу кыратыгь, Жъо-тъо Плыжным иорден кыифа-гъэшшошагь.

1932-рэ ильэсийн кышегэ-жъагъэу Хахъуратэр Адыгэ автоном хэкум иапэрэ секретарэу агъенафэ. Къэралыгъо гъэпсакло зыгъотигъэ лъэпкыр мурад инхэм зэлъяыгъыгь. Адыгейим зэфдэктэ пэсольаклэхэр щагъэпсих, еджаклэхэр кыышыззуахых, сымэджэшхэр щашых. 1931-рэ ильэсийн Адыгэ колективизациер зэфдэктэ зыпхырыштыгъэ хэку хуульгээ ыкли Народнэ Комиссархэм я Совет и Быракь Плыжкыыгъэшшошагь. 1934-рэ ильэсийн Дээ Плыжным Kloхэрэм ядьшыгъо чануу зэрэхэлэжьагъэм пае Адыгэ автоном хэкум СССР-м зыкэухумэжынкэ и Быракь Плыжкыыгъэшшошагь. Хахъурэтэ Шыхъанчэрие адьгабзэм изэгъэшэн-хэгъэхъони, учебникхэм якыыдэгъэклини, апэрэ сэнхэят зэгъэгъотыпэ техникумхэм ягъэпсии (педтехникумыр, театральнэ техникумыр), Адыгэ хэку музей изэхэшэн, Адыгэ шэнгэ-ушэтэко институтын иофшын, мыхэм анэмкыыбэри инэллээгъуу сидигъуу итыгъэх.

Ау зекэ лъэпкыимкэ гъэзагъэр ыгъэцаклээ, ежь ипсаунгъэ фэсакыгъэп, ар иврач бэрэ кыриштыгъэми. Иаужырэ 1935-рэ ильэсийн нээ Хахъуратэр партием и Адыгэ хэку Комитет и Апэрэ секретарыгь.

Хэгъэгушхо СССР-м ипашхэм Адыгейим автономиер щызыгъэпсигъэу, шхъафитныгъэм ибэнэктэ иныгъэу Хахъуратэм лъытэнгъэшхо-шхъэ-клафэ кыфырялагь.

Чээпэгъум и 5-м, 1935-рэ ильэсийн Хахъурэтэ Шыхъанчэрие иофшын зэптигъэуи Москва зыкыгъэшшошагь. 1934-рэ ильэсийн Дээ Плыжным Kloхэрэм ядьшыгъо чануу зэрэхэлэжьагъэм пае Адыгэ автоном хэкум СССР-м зыкэухумэжынкэ и Быракь Плыжкыыгъэшшошагь. Хахъурэтэ Шыхъанчэрие адьгабзэм изэгъэшэн-хэгъэхъони, учебникхэм якыыдэгъэклини, апэрэ сэнхэят зэгъэгъотыпэ техникумхэм ягъэпсии (педтехникумыр, театральнэ техникумыр), Адыгэ

МАМЫРИКЬО Нуриет.

Xахъурэтэ Шыхъанчэрие адьгабзэм изэгъэшэн-хэгъэхъони, учебникхэм якыыдэгъэклини, апэрэ сэнхэят зэгъэгъотыпэ техникумхэм ягъэпсии (педтехникумыр, театральнэ техникумыр), Адыгэ хэку музей изэхэшэн, Адыгэ шэнгэ-ушэтэко институтын иофшын, мыхэм анэмкыыбэри инэллээгъуу сидигъуу итыгъэх.

хэкум исын фитыжыгъэп.

Ау шхъафитныгъэ бэнэ гьобум төүцогъэ Ш. Хахъуратэр птицыкыытмэ ашыщыгъэп, лыгъэ хэлтэгъ ыкли пэсэемыблэжыгъ, Кавказыр кызызримынэкыным пылыгъ. Ичылгэгъухэм нахь зэрэлбэлэгъэштэм ыкли сид ишыклем, ешэжэгъэ юфышхор лыгъэклютэгъэн зэрэфаэр зэхижэу Тереккэ зэгъазэ, осетин лэжъакохэм ыкли тхъамыкхэм алокэ. Джаш фэдэу Новороссийскэ революционнэ юфшэнэм цементыш заводхэм за-кыытигъэтигъ, стачечнэ движениеми ишыпкъэу щихэлэжьагь.

Февраль революцием ылж, 1917-рэ ильэсийн Хахъуратэр Новороссийскэ кыкыкыжы, Екатеринодар юфхэм щапидэштэгъ. Ау пятахъ, мы ильэсийн, етланы Кубанска хэкур къебгынэ, Владикавказ мэлжохь.

Шылэ-гээтхэпэ мазэхэм 1918-рэ ильэсийн Совет хабзэр зэфдэктэ Кубанска хэкущтыгъэм щагъэуцугъагь, ау жынрэ клемрэ язэпэуцужь лъэш дэдагь.

Лышлоу, шэнышлоу, гумэкылэу, игушилэе емыцыжыщтмэ зэрашыщир нэрыльэгъуу. Советскэ-партийн юфышхэм аш фэдэ бэнэктэ лъэш яшыклягъагь. Горскэ исполкомын Ш. У. Хахъуратэм цыхэе инкыышыфашы мэхъу.

Бэдзэогъум и 27-м, 1922-рэ ильэсийн ВЦИК-м иунашьокэ Черкесскэ (Адыгэ) автоном хэкур щылэхъуа хэхьагь. Адыгэ автоном хэкур загъэпсийн, лъэпкыым нахь амал ыгъотигъ щылэкаклэм хэуцонымкэ ыкли дыригъэштэнымкэ. Адыгэ хэку исполкомын иапэрэ тхъаматэу Хахъурэтэ Шыхъанчэрие хадзы ыкли Адыгейим щылэкаклэм лъэхъуа хэхьагь. Ау шылэхъуа иамали фигъэ-юшылагъэх. Фэмыукочынрэ фызэшомыхынрэ аш щылэгъагь. Бандитизмэр, кулачествэр гъэлкодыгъэхэнхэр, колективизациер пхырыштыгъэнэр, мышэнгъэм лъэхъуа едзигъэнэр ыкли Адыгэ автоном хэкум куячэ илэ шылэхъэнэр Ш. Хахъуратэм ыпшье ифагь. Партиемрэ Правитель-

ГУКЪЭКІЫЖХЭР

Сызщыц къуаджэу Джэджэхъаблэ еджаплэу дэтым джыри тыщеджэштыгъ, 1955-рэ ильэсийн я 9-рэ классын тисыгъ.

Комсомолын ирганизацие ашыгъум ипащэштыгъ Теучжы Кадимэ Пэнэжыкъуае зэкъом, киномеханикэу еджэ зышлоигъ щылэе ыгъэкъонэу къизэрэлтэйгъэр калажхэм тызэхэтэу къытуагъ. Бэрэ семигүпшигэу сыкъонэу сэ исхувхагъ.

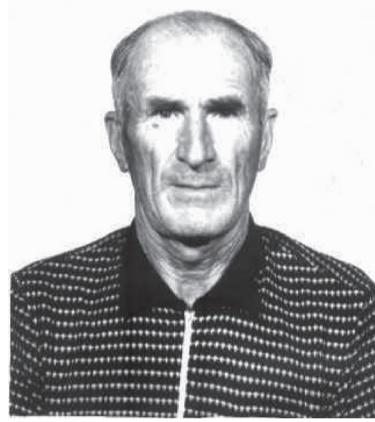
Ятлонэрэ мафэм Кадимэ зыфиогъэ чыпилээм сэкъо. Сэцнэмийкъуа джыри Пэнэжыкъуае щылхэу Пэнэшьи Хъусени Хъазрэти а сэнхьат дэдэм феджэнхэу екъолэгъягъэхэу, ахэм заузгъякъенш, садэкъонэу къысало. Кіэлищим зээгъяныгъ эздэтши, киномеханикэу теджэным пae ушэтихэр ткунхэу Краснодар тызэкъом, щиминыгъырыгъ.

Тыщеджагъэр къалэу Лабинск. Къуаджэу Афыпсыгъ щыц Хъатх Гъучылэс тигъусэу нэбгырилым къызэдэтыхъыгъ.

Мэзицкэ тапэ итхэу тигъунэгъу къуаджэу Къунчыкъохъаблэ щыц Хъокъо Хъазрэтэ Хъазэшыкъо Абура къычлэгъэх.

1956-рэ ильэсийн ичээпэогуу мазэ юофшэнир есэгтэгжээ. Ашыгъум тичилэ культурэм и Унэ дэтыгъэп, къуаджэхэр къэткълхээз кинофильмэхэр къэдгъялхээштигъэх. Пялин Володе мотористэу сигъусэштыгъ. Къунчыкъохъабл, къутырэу Городскоир, Нэшукъуай, Тэуйхъабл тыздакъоштигъэр.

А лъэхъаным кинофильмэхэр лъешэу кэштигъялхэх. Къуаджэу тыздакъорэм дэсхэр лъэшэу гушлоштигъэх. Къыхэкъяштигъ пешшорыгъэшшэу масть дэлгүүн тымылэгъэ, транспортыр зыщыдгъотыгъэм тыкъло. Володе орэд мэктамэр зыхигъанэкъэ, зэрэчилэу зэлъашти, къээрэгъуоштигъ.

Аүштэу тыкъеклокызы ти-къуаджэ клуб горэ щагъэпсыгъ. Хъакушо чэтэу пхъэкэ агэ-плыштигъ, кымафэм къеклуалэрэр зэкэ аш кэлтэригъэл-къагъэм фэдэу кэлтэригъы-штигъ. Етланэ Хъакъко Хъаме-

дэ колхоз тхъаматэу тырагъахы, аш ишшашагъэкэ нэбгыре 500-м тельтэгээзүү культурэм и Унэшхо рагъэхъагъ. Нэүжим Хъамедэ совхозэ «Прикубанскэм» итхаматэу загъэжжээ, аш ычылээ къихъэгъэ Цыкъу Сэфэрбий аригъэхъыгъягъ.

Ильэсийбэрэ аш сэ шшхээкэ кинофильмэхэр къыщыгъэлэгъягъэх. 1974-рэ ильэсийн унакъэр къызызэуахым, Лъяшэкъо Рэмэзанэ гүсэ къысфэхъугъагъ, нэүжим сиунэхъээ Хъут Хъызыр сиғъусагъ. Аш фэдэ псэуальэ къуаджэм къы-фэзшыгъэхэм тафэрэз. Ильэсийбэх хъугъэу аш цыфхэм афэлажъэ. Джырэблагъэ мары республикем ипащу Къумпил Мурат ишшашагъэкэ агъэлжжыгъ. Лъэхъаным диштэу унэ зэтэгээсэхъягъэ хъужыгъэ. Къоджэдэсхэм, анахъэу кэлэ-

цыкъухэм, зихэхъогъухэм, ныбжжыкъэхэм, ар языгъэпсэфыл. Ар зымыуасэ щылэп.

ХҮҮТ ЯКЬУБ.

Korr: Хъут Якъубэ ильэсийбэрэ Джэджэхъаблэ культурэм и Унэ дэтым икиномеханикыгъ. Илофшэн шу ылъэгъоу, гуэтныгъэ фырилэу зэрэгэцэлээрэм фэш медаль зэфэшхъяфхэмкэ, РСФСР-м иминистрэхэм я Совет кинематографилем икъералыгъ Ко-митет, культурэм илофшэхэм я профсоюз, нэмькыбэм ящытхуу тхылхэмкэ 1975 — 1980-рэ ильэхэм ар мызэу, мытлоу къыхагъэштигъ. Ау ахэр ежэ изакъоу къымылэжыгъэхъ, зэкэ юф зыдишлагъэхэм яшшашагъэ ахэлэйе ельтигъ.

Сурэтым итыр: **Хъут Якъуб.**

Гунахъри, псапэри Нэкимазэм мэбагъох

Быслымэн динир зыбъодэльхэу, ар зылэжыхэрэм мээ лъаплэу Рэмэзаныр шэхэу къафихъащ. Мы ильэсийн ар зытыраубытэрэр жыныгъуакъэм и 5-рэ и 6-рэ ары. Мэзакъэр къызыхъэрэм елъытыгъэу ар къалытэ. Пчыхъэм мэзакъэр къихъагъэмэ, пчэдыхъым нэкъыр пыгъэу утхэвэ. Джащ фэд, кыкъэлтыкъорэ мазэр къихъэмэ, хэлэжжых.

Къыкъэлтыкъыжыгъэ хъущт нахь мышэми, зымышэхэрэм, емиджагъэхэм е зышогъяшэгъонхэм апае Нэкимазэм шапхъэхэу епхыгъэхэм ашыгъхэм, ахэр зэрбгъяцэкъэштэхэм афэгъяхыгъэ упчлэхэр фэдгээзгъэх. Мыекъопэ гупчэ мэштитын илим шхъялэу Хъущт Азэмэт. Ар къуаджэу Еджэркъуае къыщыхъугъ, щаптгъ, быслымэн диним хэшшыкъ куу фырил. Ицыкъуалгъом къыщегъялхэгъ яхылымэн динир ыгуу къабзэу зилэжжырэ, ашкэ янэж лъэшэу фэраз.

Азэмэт гурит еджаплээр къызеехъум ыуж Налщык испльяни университетыгъ ильэситфэ щеджагъ. Нэүжим Мыекъуапэ къыгъээжжы, ильэситло Іимаммэу юф зылгъаэу Шам куягъэ. Аш институтын ильэсице щеджагъэу, бэрэ дэгъоу зэригъэшлэгъаэу зэпэуцужхэр къышежжагъэх. Иордан къэралыгъ университетын шариатыкъэ ифакультет идокументхэр ритижжыхи, къабыл зашхъях, ильэс 6 аш щеджагъ. Азэмэт 10 фэдээр хъаджэш куягъэ.

— Азэмэт, Нэкимазэр къэблагъэ. Сыда ар адэр мазэхэм зэрэтакъирэр?

— А мазэр ары Къурлан лъаплээр къызехъагъэр, быслымэнхэм нэкъыр зыщырагъажжагъэр. Нэкъыр испльяни диним илкъеутфынэ зэу ашыц. Тхъэм цыиф постэуми нэкъыр къатырилхъагъ. Тхъэм къыригъэхъэгъэ Къурланын унэхъин зэрэфаар къыгъэнайфэу лаяхэр итых. Алахталэм мыйрэущтэу Къурланыкъэ зыкъытфегъазэ: «О, шошхъуныгъэ зийхээр! Шуапкъэ цыфхэм зэрэталыгъэм фэдэу нэкъыр шьори шүтэль...» Нэкимазэм псапэу къыкъла-

корэр гъэнэфагъэп, Тхъэр зыфаем фэдиз. Цыфын шлоу ышшэрэм тэфэрэ псапэр Алахталаам къыретыжъы, ау Нэкимазэм тэфэрэр зыни ымылэгъоу къыуегъэлжжы. Мы мээ лъаплээм гунахъри, псапэри лъешэу мэбагъох. Гульйтэ уйлэныр, шылыкъагъэ пхэлжжынр, мыххун умшылэнр — мыхэр анахь шхъялэх.

— Азэмэт, быслымэн пэпчэ нэкъыр ыыгъынэу къитефэ. Сыд цыиф купхэр ара аш къыхимыубытэхэрэр?

— Нэкимазэр зынэхъинэу къызытефэрэр быслымэнхэм зиакыл зэтэтир, мысымаджэр, зынбжж икъугъэр ары. Нэкимазэр ыгүкли, ышхъялхээхъи хэти ыштагъэу, ар фарзэу Алахталаам къызэртирилхъагъэр ышшэу щытын фае. ымшылэнр, ебгъэшэшнэу шыт. Цыиф сымаджэм, джащ фэдэу зыныбжж хэклотагъэхэу зынынэкъышхэрэм гунахъ къагъялхэрэр.

— Цыифэу нэкъыр зыныгъым шыгъупшзу шхын горэ ышхыгъэмэ, аш нэкъыр еукъуа? Джащ фэдэу цыифыбэ зыгъэгъумэкъирэ упчлэхэм ашыц псыр чыим эмыгъэхэу жэм дэбгъячхъэхъэ хъущтмэ.

— Апэрэ упчлээм иджеупайр — хъау, аш нэкъыр ыукупхэр, ар Алахталаам шуухъафтынэу цыфим къытеты. Ау амдэз

пштээзэ псыр зебгъэхкэ, нэкъыр укъуагъэ мэхъу. Тыгъэр къомыхъажызз нэкъыр зыныгъир хэлэжжыгъэмэ, джащ фэдэу пчэдыхъ нэмазын блэкъыгъэу сэрашыр ышшыгъэмэ, нэкъыр укъуагъэ мэхъу. А мафхэр ыпшыныжжынхэ фае.

Цыфыр сыд фэдэрэ уахьти ышхъээкэ къэбээн фае. Пцэ пльэкъын, клоцымкэ умыгъакъло ужэ псы дэбгъячхъаным, лупс ебгъэхъин, еснын нэкъыр аукъорэп. Етланы жын къэзымыщшүрэ сымаджхэм жэм даутхэрэ пкыгъор къызы-фагъэфедэм хъущт. Нэкимазэр зыныгъ бзылъфыгъэу пшэрхъэрэм римыгъэхэу гъомыла-хъэм ишыугъэ е илэшүүгэе бзэгүпэкъэ ыуплъэхъумэ, нэкъыр къутагъэ хъурэп.

— Азэмэт, цылэх цыифхэр мысымаджхэрэу, ау шхэнимкэ зыфимытыжхъэу, нэкъыр афэмыукаччээ. Ахэм сидэущтэу яхъакъ апшыныща?

— ыпэки къэслагъ, быслымэн постэуми Нэкимазэр фарзэу Тхъэм къыттирилхъагъ. Псапэ ошлэ къодыкъэ ар пфэгъунэу щытэп, сэдакъэ птывъэлхэлжжынгъэу хъурэп.

— Сэдакъэм игугъу къэтшынэу хъугъэхъэ, фытырим ты-шыгъэгъозагъэмэ дэгъуяа.

— Исьлам диним фытырим,

зэчатэр, сэдакъэр хэтих. Зэчатэр мыльку зиэ цыфым имыльку (ахъщими, лэжжыгъэми) хихын фае. Мыльку зимыиэм сэдакъэ ети. Аш уахьти, хэхыгъи пылэп, уиэ горэ тхъамыкъэм еоты.

Фытырим зыми хахъэрэп. Зэзакъо Нэкимазэм ыкъэм птын фае. Уфаемэ, нэкъыр зэрэгэхъяаэзээр птын уфт, ау бирам нэмазын рамыгъажээзэ ар зытбъякъынэу щыт. ыкъэм нахь бгъякъуатэмэ зыкъэнхышилур тхъамыкъэм зыгорэ ызкэлэхэу Бирамын тхъамын фэш.

Фытырим къыдажагъэрэп, уахьтэ тешэмэ къэттошт.

— Азэмэт, тарауих нэмазыр сида зыщыщир, сида зыщтэу ар пшынта?

— Нэкимазэр къызыхъээкэ, аш ичэххэм янахьыбэр нэмаз пшынэ, Къурланын уеджээ, духээ къэлхъыэ, зэчир пшынэ ипхымэ, бэкъэ нахь псапэу Пегъымбарым ыуягъ. Нэкимээ чэххэм ашырэ нэмазын «тарауих» palo. Ар рэххьят тлыгъынэу 8 мэхъу, ау 20-м нэбгээсими, послэ лыгэхэл. Мы нэмазын фарзэу щытэп. Купэу ар пшынэ нахьыши, ау унэм уисэу пшынми хъущт.

— Мээз лъаплээм икъихъа-гъум быслымэнхэм зафэб-гъяазэмэ...

— Пстэуми сафэльяо Нэкимазэр дахэу рагынэу, ар къа-фэпсынкэнэу, янэкъ къабыл афишиынэу, ялсэпшагъэ Тхъэм афигъэбэйонэу. Тхъэм Нэкимээзэ дахэ тытагъяах.

— Тхъауегъэлэсэу, Азэмэт, уахьтэ къыхэхъи гушигъэгъу укъизэрэтфэхъугъэмкэ.

— Ишшинэ Сусан.

Искусствэм хэзыщэхэр

Адэмые гурыт еджаплэр кыуухы зэхьум, Сарэ экономист хүнэу, Краснодар щеджэнэу зигзэхьазырыштыг. Ау мафэ горэм кьоджэ клубын рагъэблэгъагь, театрэм, музыкэм ыкын кинематографилем янинститутэу Ленинград дэтэм щеджэнхэу адигэ калэхэр, пшашащхэр зэриштэхэр кырауагь.

Режиссер цэрийоу Kluращи нэ Аскэр ары къеклокыиз ныбжыкіхэр кыххэзыхыщтыгъэхэр. Усэхэм, прозэм кызэряджэрэр, кызэрэшьорэр агу рихыгь, аштэнэу пшашащэм кырауагь. Ау адигэхэм артист сэнхэхатым мэхханэшо ратэу щытыгъепти, Сарэ янниши агадагъэп. Ар сэнхэхатмынхунэу алтыгагь. Пшашащэм квайгэ ёшыгъеп, тээкын зытшэм ариуагь Цурмыт Бибэ фэдэу дикторэр еджэнэу арэзыхыкіхэр. Аш юши, янни къеуполагъэх.

Пшашащэр еджаплэм зычэсийм къешъоным ёшыфагъэсэхэрэ кружоком клоштыгь, радиом кытырэ театральнэ постановкхэм ядэуцтыгь, спектаклхэм ашыщхэр ыгууриубытагъэхэр ёшыгъеп. Ахэр зэкіери кышхээпэжыгъэхэм институтын щеджэ зэхъум.

Еджэгъу ильэсхэм игуапээс къатагущынэ. Урысыемкэ культурэм игуучэу альйтэрэ къэлэшхуу Сарнград итеатрэхэр, иконцерт залхэр студентхэм яклонгагъэх, Урыс музеим, Эрмитажын ягъэджэнхэр ашыклохуу хууцтыгь. Клэлэгъаджэхэм ныбжыкіхэр кыращэкыщтыгъэх, Ленинград пэмчыжье чыпэхэр — Пушкино, Павлово ыкын нэмыхын тарихъ псеуплехэр къараагъэлэгъущтыгъэх.

Институтын чэсхэу зэдеджэштыгъэх Ацумыж Аслъянэр Гышыж Сарэрэ. А ильэсхэр ары ахэр псеогу зызэфхэгъэхэр. Япшэшьэ нахыжкуу Саиди аш кыщыхуу. Къэлэчыжье ущеджэнри, сабый уилэу уеджэнри псынкіэштугъэп, ильеснекъом зэхкүм къаклоштыгъэх. Ау ныбжыкіхэм кынир зэхашагъэп, зеделэжыгъэх, зэфэсакыжыгъэх.

Институтыр кызаухым, Мыекьюапэ, театрэм къагъэзжыгь. Ау Сарэ аш бэрэ ёшлэжагъэп. Ильэсүбэ хууцьэу искуствхэм якопледжэу Тхъабысымэ Умарэ ыцэзыхырэм юф ёшшэ. Актер сэнхэхатым ишыкіэгъэ лепэсненгъэм: сценичесэ искуствэм, сценэм ижабэ, балетым итарихъ, гримыр зэрэвшыщтым студентхэр афегъасэх.

Сарэ непэ актерхэр кызэзгъэхъазырырэ отделением ишац, мышырые юф ёшшэ. Бысигомго хуупхъэу отделением ил. Ар икэшаклоу видео ыкын тхыль фонд отделением щызэхагъ, кабинет-студие щагъэпсигь, зэкіами альээсэ. Студентэу еджаплэм къэммыклюагъэри зэригъэшшэйт, аш ушхагъо илэри зэхифыщ, зищыклагъэм ёлпыгъу фэхүщ, къэлэгъаджэхэри студентхэри пхэзшагъэ хэммынэу, шыабэу зэблэшыхъ, зэрэшх. Сарэ ригъэджаагъэу джы непэ юофшэгъюу Нэрэргээ Гунэс кызэриоромкэ, «Сара Халидовнар къэлэгъаджэ шыныкъ, аш гумуринштэп, ренэу пкъэоу кылгээтишт». Аш ригъэджаагъэху Шхъячэ Арсен, Удыкіко Ислам, Виктор Токаревыр, Ок-

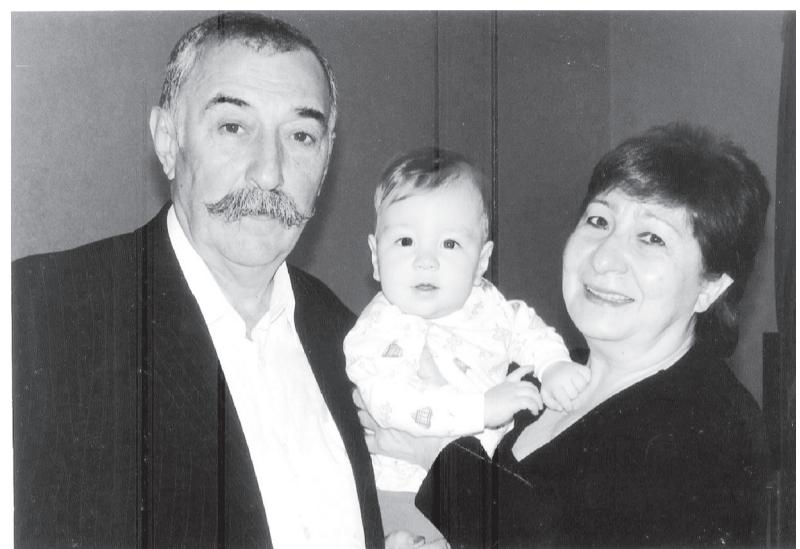
саны Демиденкэр непэ тэтэрхэм ашлажьэх.

Сарэ унэгъо дахэ ёшлагъ. Зэгурылохэу, зэдэлжуххэу мэпсэух. Унэгъо шэннымкэ анахь мэхханэ зэртирэмкэ сеупчыгъти, «Узэгурылоныр ары, зэгурылоныр гуклэгъо, шхъэклифэу зэфууилэм ялтыгъигь. Етлани аш ёшэгъэшхо игусэн фае. Ильэс 40 хууцьэу тызэгүсэш, зэфэтымыгъэгүн кытхэхъухагъэл. Тэ тунаагъокэтыр ары нахь шхъяэр. Щэлагъэ зэфууимыгъиу унагьо пшэшшүштэп. Зэкіери гъэшэгъюнэу, дэгъо ёшынгъээр кызэгъэлъагъорэр кинор ары. Тиньбыжыкіхэр аш хегъеукоо».

А гупшигэхэм къапкырыкыэ бзыльфыгъэм ишшашэхэр ыпгүүтэх, аригъэлэгъэгъэм тэтэу ахэр мэпсэух. Пшэшьэ нахыжъеу Саидэ хысалыр сэнхэхьат кыхихыгь. Адигэ къэралыгъо университетим юф ёшшэ, кафедрэм ишац, сабыншмэ ян. Нахыкіу Адыиф музыкэр кыхихыгь. Адигэ къэралыгъо филармонилем ихудожественнэ ишац, сабынту ил.

Арышь, Сарэ насынышу, шуыльгэгъурэ юфшэним пыль, ильфыгъэхэр янагъохэм арэгүпсэфхъэх, зэкіами алтыгэсэу, унагьор кызэуухумэрэ шхъэгүсэр ёшхагъягь итшь, шыкур.

Ильэс токитуу ёлпэ-цыпэ хууцьэу Сарэ искуствхэм якопледж юф ёшшэ. Театрэм бэрэ ёшмылэжагъэми, иснэхьат хэшькылышо зэрэфирэйрэдэг шыныкъ, аш гумуринштэп, ренэу пкъэоу кылгээтишт. Аш ригъэджаагъэху Шхъячэ Арсен, Удыкіко Ислам, Виктор Токаревыр, Ок-

Станиславскэм ыгъэсэгъэ Владислав Андрушкевич. Икэлэгъяджэ кызэрэгургыгъяуагъэу, Сарэ непэ Станиславскэм исистемэ тэтэу ныбжыкіхэр реягъаджэх, юф адешэ.

— Я 90-рэ ильэсхэм тихэгъэгүү зэхъокыныгъэшхуу кыххуягъэхэр театрэми нэсигъэх, — кьеулатэ Сарэ. — Режиссерыр бэ хууцьэ, уемиджажэми актер ухуунэу алтыгагь. Станиславскэм исистемэ а лъэхъаным ѹкыб зышыгъэ режиссерхэр къэхъугъэх. Классичесэ пьесэхэм ежхэм ягупшигэхэр ахалхэгъэштэг, кызэрэгургыу агъэпсэштэгъэх. Ар сэ сшотэрэзэп, классикэм аш фэдэ гъэтэрэзэжыкын ишыклагъэ.

Классичесэ произведенияр жы хуурэл. Аш ишыхыат Александр Островскэм ильесэу «Доходное место» зыфилоу дгээцүүгъэр. Апэрэмкэ студентахэр пьесэм кыгъэштагъэх.

Ныбжыкіхэр нахь темэ псынкіу, сценэм нахыбэрэ ушызеклон, ушызечээнэр зыхэтхэр къяклюхэу слытэштэгъ. Ау юфыр нэмыхыкіу кычыкіэгъыгь. Пьесэр зэхэтфы зэхъум, героуу аш хэтхэр — ныбжыкіхэм язэфыщтыкыи, чиновникхэм язекуаки — непэ ёшхэм афэдхэу кычыкіэгъ. Студентхэм агъэшэгъуагь я 19-рэ лэшэгъум атхыгъэ пьесэр непэрэ ёшыаклэм кыххэгъэм зэрэфэдэр.

Актер хуумэ шоингоу коллеждым кычылахъэхэрэм къэлэгъяджэм ренэу арело актер сэнхэхатыр зэрэмьпсынкіэр, мылькуушо кызэрэпымыкыщтыр. Актер хүнэу фаеу, зышхъамысжъэу юф зыдэзшэжырээр ары игухэлхэм анэсшыт. Роль шхъяалхэр кыуумытхэм, театрэр шуу ользумы, гушуаго хэогъуатэмэ, бэ кызэрэбдэхъущтыр агургэяло.

Сарэ ригъаджэхэрэм искуствэм икэлэццыкыу еджаплэрэ, театэрхэм юф ашашэ, зэльашээрэ Ѣспектион экии Ѣспектион кынкэ таатыр итэхэрээрэри къаххых.

Клэлэгъаджэм иоффшагъэ кыкікілуюагъэу тын лъялэхэр непэ илэх. Ахэм ашыщых «АР-м культурэмкэ изаслучжнэ юфыш» зыфиорэ ёштыгъуцээр, УФ-м культурэмкэ и Министерствэ и Рэзэнгыгэ тхыль, УФ-м имедалэу «Гъэсэнгыгъэм илахъэу хильхагъэм паа» зыфиорэр, Төүцожоо Цыгъю имедалэ юки нэмыхыкіэр.

Ачумыж Сарэ джырэблагъэ июбилеигь. Бзыльфыгъэм унэгъо дахэ ёшлагъ, ишхъэгъусэу Аслъянэр ежырэе япшашащхэр зэдаплугъэх, рагъэджаагъэх. Ахэм къаклохъэгъэхэе пхээрэлфхэм ашыгушууцээр Сарэрэ Аслъянэр непэ мэпсэух. Зыр шээбэ цыкыу, адэр къэлэ псынкі, ау насынышхуу яшыгъэнэгъэ гьогу кырклох. Ягъогу кыххэнэу, цыф дэгүү нэмыхыкі апэ къимыкынэу афэтэло.

СИХЬУ Гошнагъу.

Адыгэ быракъым и Маф

Зыкыныгъэм узэхещэ

Адыгэ Республикэм имэфэкл шхьаалехэм ашыщэу адигэ быракъым и Мафэ игъеклотовыгъэу хэдгэунэфыкыгъ. Мыеекуапэ йофтхьабзэр зэрэшыкъуагъэр тарихым шуклэ кыхэнэжыши.

Урамым къырыкъуагъэх

Къалэм изыгъэпсэфын пэ парк дэхьапэ къызырагъажы, мэфэклэм хэлажъэхэрэр урамэу Красноярскэм къытехъягъэх. Адыгэ быракъир агъебыбатэ, цыфхэр нэгушлох. Адыгэ шуашэр зыщыгъхэр бэ мэхъух. Къалэм игимназиу N 5-м щеджэхэрэ шшьешъэжьехэр дахэу фэпагъэх. Сэе плтыжыр къякло ашыгъ. Къэлэцыкъу къэшъокло купхэм ахэтхэр нэплэгъум итих.

Лэлкэ зэфешъяфхэр зэфэзыщэгъэ мэ

ябыракъхэр ыгъэбайбатэхээ къызэршшуагъэр гумрихыгъ. Урысыемрэ Адыгэгимрэ ябыракъхэр зыгъэбайбетэгъэ шшьашъэм хэушхьафыкъуагъэу 1эгу фытеугъэх. Хурэнэ Аэдигэ шшьашъэм ехыллэгъэ орэдьир узылпишэу къыуагъ. Сирием къыкъыжыгъэ Дер Абир мэзээж чэщым фэгъэхыгъэ орэдьир дахэу ыгъэжынчыгъ. Эстрадэ купэу «Ошшутенэм» иорэдхэрэ гум eklyh. Гъуклэл Батыр пынэмкэ, Бэрэдж Светланэ скрипкэмкэ лъэлкэ мэкъамэхэр агъэжынчыгъэх. Кушъэко Сими концертным хэлэжыагъ.

Адыгэ джэгур

Джэгувакло Осмэн Айдэмыр джэгур зэришагь. Адыгэ къашохэм якъашынкэ осёш купым инашьоклэ аэрэ чылгээр афагъэшшошагь Къэрэшэе Суандэрэ Хякурунэ Расулрэ. Адыгэ Хасэм и Хэсашхъэ хэтхэу Болэкъо Аслын, Бэгтушъэ Алый, Хьот Юныс, Тэу Аслын, Ацумыжъ Юсыф, Нэгъуцу Шамсудин, Къуижъ Къэпплан, Нэгъуцу Аслын, Тхапашъэко Алый, Нэхэе Аслын, нэмыкхэри зэхэшэгъо купым хэтигъэх, мэфэклэр агъэдэхагъ.

Автомобилхэр, шыухэр

Автомобилхэр зэхэтхэу Мыеекуапэ иурамхэм дахэу, шапхъэхэр амькухэу къарыкъуагъэх. Адыгэ

Концерттыр

Композиторэу Андзэрэкъо Чеслав ыусыгъэ орэдэу адигэ быракъым фэгъэхыгъээр Беданэкъо Замирэ мэкъэ 1этигъэклэ къыуагъ. Къэлэцыкъу аш къыдешшуагъэх, театрализованнэ едзыгъохэр къашыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыго орэдьио-къэшъокло ансамблэу «Испытамыем» лъэлкэ къашъор къышыгъ. Орэдьио купэу «Ащэмэзэм» пэсэрэ лъэлкэ орэдэу «Хяпаклэ иорэд», дунаим щашэрэ «Синанэр» ыгъэжынчыгъэх.

Ансамблэху «Синдикэм», «Абреекхэм», «Мыеекуапэ инэфильхэм», нэмыкхэм мэфэклэм концерттыр лъагъэкъотагь.

«Майкопчанкэм» шольырхэм

фэклэм щытэлэгъух Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Александр Наролини, республикэм и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Правительствэм икъулыкъушэхэр, республикэ общественнэ движенихэм ялтыклохэр, йофтхьапэхэм къарыкъыгъэхэр, студентхэр, къэлэеджаклохэр.

Адыгэ къэлэеъдэжэ колледжым щеджэхэрэ шшьашъэхэм ясахэр дахэх. Адыгэ быракъышхор ашыгъэу мэфэклэм хэлажъэх. Республикэм ибыракъир лъагэу алэтизэ, мэфэклэм къэраклэхэу къышэлъягох.

Зыкыныгъэмрэ Зэгурыоныгъэмрэ ясауугъэтэу филармониет ыпашхъэ щытам къызынэхэм, мэфэклэм наху зиушомбгыгъ. Адыгэ быракъир пчегум щаалтыгъ.

Мэфэклэр къызэршэх

Республикэм и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр ти Лышихъэу Къумпыл Мурат ыцэклэ зэхэхъэшхом хэлажъэхэрэм къафэгушо.

— Мэхъэнэ ин зиэ хъугъэ-шахъэ щыт адигэ быракъым имэфэкл. Культурэм икэнэу тиэр аш къеъэльяго. Блэкыгъэ уахъэр, лъэхъанэу тызхэтыр, неущирэ мафэм шошхъуныгъэ фытиэу тапэклэ тызэрэлтыкъуатэрэ мэфэклэм къыхэцых, — къыуагъ Владимир Нарожнэр.

Общественнэ движениу «Адыгэ Хасэм» итхаматэ игуадзэу

Бэгушъэ Алый мэфэклэм хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ. Адыгэир Краснодар краим къызыхэклэ къыжым хэбзэ шапхъэхэм адиштэу республике зэрхүгъэх, къэралыго тамыгъэхэм ашыгъэу адигэ быракъир шхьафитэу дунаим щыбайтэнэмкэ Адыгэ Хасэм ыгъэцкэгъэ 1офтгъохэм къатегушилгэ, адигэ быракъир хэбзэ шапхъэ илэу зэрэдгэфедэрэм мэхъенэ ин ритигъ.

быракъир агъебыбетагь. Хьот Юныс къызэртиуагъэу, автомобиль 200-м ехуу урамхэм къарыкъуагъэх. Шыухэр автомобильхэм ашышхэр хэлэжъагъэх.

— Мэфэклэм узылпешэ, — кыталаугъ Александр Даниловымрэ Алям Ильясовырэ. — Дахэу зэхажагъ, тигуалзу тыхлэжъагъ.

Быбатэ, быбатэ мамырэу, тибыракъ. Зыкыныгъэм итамыгъэу о тули.

ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкыи къыдэзыгъэклыр:

Адыгэ Республикэм лъэлкэ йофтхьамкэ, йофтхьамкэ ашыпсэурэ тильэлэгъухэм адирялээ зэхэзыгъэмкэ ыкыи къебар жуутгээ иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшшилэр:
385000,
кт. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къаихырэ А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэклэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлгээ, шрифтыр 12-м нахь цыкунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэхэгъэлжыхы.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысы Федерацием хэутийн йофтхьамкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкыи зэлтыгъэлэхэмкэ амалхэмкэ и Министерстве и Темир-Кавказ чылгэ гъэйоршшап, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъятыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кт. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэхэзыгъэр
4300
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 827

Хэутийн узыгъэлтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщаушихъятыгъэр
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхьаилэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхьаилэм
игуадзэр
Мэшлээко С. А.

Пшээдэгъэль
зыхырэ секретарыр
Хурмэ
Х. Х.